

FRANSA UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ'NİN KURULUŞU, YAPISI, BAŞVURU USULLERİ VE KARARLARI

A-YAPISI

1-Hukuk Bölümü:

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Örgütlenmesine ilişkin 04.02.1950 Tarihli Kanun'un 1. Maddesi: "Uyuşmazlık Mahkemesi kararları, eşitlik durumunda müdahale edecek olan bakan hariç olmak üzere, ancak dokuz üyenin toplanması ile verilir."

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Örgütlenmesine ilişkin 04.02.1950 Tarihli Kanun'un 3. Maddesi "Mahkeme'nin bir üyesinin katılamaması durumunda, ait olduğu yargı düzenine göre, yerine bir Danıştay veya Yargıtay üyesi geçer.

Bu amaçla, her iki yargı düzeni tarafından iki yedek üye seçilir.

Bu yedek üyeler, atanma sıralarına göre görev yapmaya çağırılırlar.

Bu yedek üyelerin görev süreleri, asli üyelerinki ile aynıdır ve aynı zamanda seçilirler."

2-Ceza Bölümü:

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 1: "Mahkemeler ve idare makamı arasındaki görev uyuşmazlığı ceza alanı bakımından asla ileri sürülemezdir."

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 2:"Asliye ceza alanında görev uyuşmazlığı yalnızca şu iki durumda ileri sürülebilir:

Suçun yaptırımının, yasa hükmü ile idare makamı tarafından uygulanacağını belirtilmesi durumunda;

Mahkemenin vereceği kararın, yasa hükmü uyarınca idare makamının bilgisi dahilinde olan bir bekletici soruna bağlı olması durumunda.

Bu son durumda, yalnızca bekletici sorun hakkında uyuşmazlık ileri sürülebilir."

3- Genel Kurul: *Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Örgütlenmesine ilişkin 04.02.1950 Tarihli Kanun'un 1. Maddesi :* "Uyuşmazlık Mahkemesi kararları, eşitlik durumunda müdahale edecek olan bakan hariç olmak üzere, ancak dokuz üyenin toplanması ile verilir."

4- Başkan:

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Örgütlenmesine ilişkin 04.02.1950 Tarihli Kanun'un 1. Maddesi: "Uyuşmazlık Mahkemesi'ne Adalet Bakanı başkanlık eder."

5- Üyeler:

Danıştay'ın yeniden örgütlenmesine ilişkin 24.05.1972Tarihli Kanun'un 25. Maddesi:"İdari merciler ile adli merciler arasındaki görev uyuşmazlıkları, aşağıda belirtilen kişilerden oluşan özel bir mahkeme tarafından çözümlenir:

Adalet Bakanı, başkan; Olağan görevli üyeler tarafından seçilen olağan görevli üç Danıştay üyesi ; Yargıtay üyeleri tarafından seçilen üç Yargıtay üyesi ; iki üye ve iki yedek üye ise, önceki numaralarda belirtilen şekilde seçilmiş diğer üyelerin oy çoğunluğu ile seçilirler.

Uyuşmazlık Mahkemesi üyeleri, her üç yılda bir yenilenir ve sınırsızca tekrar seçilebilme hakkı vardır.

Gizli oylama ve mutlak çoğunluk ile bir başkan yardımcısı seçilir.

Mahkeme'nin karar verebilmesi için en az beş üyenin mevcudiyeti gereklidir."

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Örgütlenmesine ilişkin 04.02.1950 Tarihli Kanun'un 1. Maddesi : "Uyuşmazlık Mahkemesi kararları, eşitlik durumunda müdahale edecek olan bakan hariç olmak üzere, ancak dokuz üyenin toplanması ile verilir."

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Örgütlenmesine ilişkin 04.02.1950 Tarihli Kanun'un 3. Maddesi : "Mahkeme'nin bir üyesinin katılamaması durumunda, ait olduğu yargı düzenine göre, yerine bir Danıştay veya Yargıtay üyesi geçer.

Bu amaçla, her iki yargı düzeni tarafından iki yedek üye seçilir.

Bu yedek üyeler, atanma sıralarına göre görev yapmaya çağrılırlar.

Bu yedek üyelerin görev süreleri, asli üyelerinki ile aynıdır ve aynı zamanda seçilirler."

6- Savcılık

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Örgütlenmesine ilişkin 04.02.1950 Tarihli Kanun'un 6. Maddesi : "Savcılık makamı görevi ise, her yıl, biri Danıştay kıdemli tetkik hakimliğinden diğeri ise Yargıtay savcılığından Cumhurbaşkanı tarafından seçilen iki hükümet komiseri tarafından yerine getirilecektir.

Aynı yöntem izlenerek ve aynı kademelerden olmak üzere, bu komiserlerin her biri için, engel durumunda vekalet etmek amacıyla, bir yedek komiser seçilecektir.

Bu atamaların her yıl Uyuşmazlık Mahkemesi'nin faaliyete başlama tarihinden önce yapılması gerekmektedir."

7-Raportörler:

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 6. Maddesi; "Raportörler dosyanın Mahkeme Sekreterliği tarafından kaydedilmesinden sonra Adalet Bakanı tarafından belirlenirler."

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Örgütlenmesine ilişkin 04.02.1950 Tarihli Kanun'un 5. Maddesi: "Raportör görevi, sıralama değiştirilmeksizin, s.rayla bir Danıştay Üyesi ve Yargıtay üyesine verilecektir."

8)Sekreterlik:

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 5. Maddesi; "Adalet Bakanı tarafından atanan bir sekreter Uyuşmazlık Mahkemesi için görev yapar."

9)Avukat:

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 6. Maddesi; "İlgili taraflar, Uyuşmazlık Mahkemesi önünde ifadelerinin ve gözlemlerinin sunulması amacıyla Danıştay ve Yargıtay nezdindeki avukatları görevlendirebilirler."

B-ÇALIŞMA USULÜ

1- Toplanma Dönemi:

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 1. Maddesi; "Uyuşmazlık Mahkemesi, başkan sıfatını taşıyan Adalet Bakanının çağrısı üzerine toplanır."

2-Raporların Hazırlanması:

2 Şubat 1831 Tarihli Kanun Hükmünde Kararname De Değişiklik Yapan 12 Mart 1831 Tarihli Danıştay Oturumlarının İlanı Ve Yargılama Ve Görev Uyuşmazlığı

Sonucunda Hüküm Verme Usulü Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'nin 6. Maddesi: “Uyuşmazlık raporu ancak aşağıda sayılan belgeler verildikten sonra sunulabilir:

Atıf;

Tarafların değerlendirmeleri ;

Valinin görev itirazı ;

Görev itirazına ilişkin olarak verilen karar;

Valinin görev sorununa ilişkin idari kararı.

Bu belgeler, Cumhuriyet savcısı tarafından Adalet Bakanına iletilir ve Adalet Bakanı da, teslim almasından itibaren yirmi dört saat içinde aldığı belgeleri belirten bir aldı belgesini, Mahkeme yazı işlerine vermek suretiyle Cumhuriyet savcısına iletir.

Bakan bu belgeleri hemen Danıştay Genel Sekreterine iletir (Uyuşmazlık Mahkemesi).

2 Şubat 1831 Tarihli Kanun Hükmünde Kararname Değişiklik Yapan 12 Mart 1831 Tarihli Danıştay Oturumlarının İlanı Ve Yargılama Ve Görev Uyuşmazlığı Sonucunda Hüküm Verme Usulü Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. Maddesi: “Dosyanın Adalet Bakanına ulaşmasından itibaren üç ay içinde uyuşmazlık hakkında karar verilir.

Kararın (Uyuşmazlık Mahkemesinin kararı), görev uyuşmazlığı sorununun ileri sürüldüğü ilk derece mahkemesine yukarıda belirtilen sürenin sonundan itibaren bir aya kadar ulaşmaması halinde, ilk derece mahkemesi tarafından uyuşmazlığın görülmesine devam edilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 7. Maddesi : “Raporlar yazılıdır. Raporlar, Adalet Bakanı'nın her bir dava için seçtiği hükümet komiserine verilmek üzere, raportörler tarafından sekreterliğe verilirler.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 8. Maddesi : “Rapor alenen okunur; rapordan hemen sonra, tarafların avukatları sözlü gözlemlerde bulunabilirler. Daha sonra hükümet komiserinin değerlendirmeleri alınır.”

3-Kararlar

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Örgütlenmesine ilişkin 04.02.1950 Tarihli Kanun'un 4. Maddesi: “Uyuşmazlık Mahkemesi kararları, ancak Mahkeme üyelerinden birinin yazılı raporu ve savcılık makamının görüşleri alınarak verilebilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 9. Maddesi “Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının en üst kısmında şu bilgiler yer alır:

Fransız halkı adına - Uyuşmazlık Mahkemesi.

Tarafların adı ve gözlemleri, ayrıca varsa temel belgeler ve uygulanan yasama hükümleri.

Kararlar gerekçelidir.

Kararı veren üyelerin adları belirtilir.

Karar aslı, başkan, raportör ve sekreter tarafından imzalanır.

Kararın nüshası Mahkeme sekreterliği tarafından ilgili taraflara tebliğ edilir..

Adalet Bakanı, kararın örneğini, uygulaması kendi görev alanlarına giren bakanlara idari yoldan iletir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 10. Maddesi;” Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarına karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamaz”

C- GÖREVLERİ

1-Olumlu Görev Uyuşmazlığı

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 9. Maddesi: “Valinin görev sorunu için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurmaya ilişkin idari kararı ve dosya içeriği, 1 Haziran 1828 tarihli Kanun Hükmünde Kararnamenin 14. maddesi ve 12 Mart 1831 tarihli Kanun Hükmünde Kararnamenin 6. maddesi uyarınca Cumhuriyet savcıları ve genel savcılar tarafından Adalet Bakanı'na iletilirler ve hemen Uyuşmazlık Mahkemesi Sekreterliği tarafından kaydedilirler.

Başvurunun yapıldığı ilk beş gün içinde, valinin görev sorunu için idari kararı ve belgeler, uyuşmazlığın ilgili olduğu alanda hizmet veren bakanlığa iletilir.

Tebliğ tarihi, bu amaçla tutulan sicile kayıt edilir.

Bakan tarafından, on beş gün içinde, görev uyuşmazlığı ile ilgili olarak gerekli gördüğü gözlemler ve belgeler sağlanır.

Her halükarda, bahsi geçen süre için tüm belgeler. Uyuşmazlık Mahkemesi sekreterliğinde toplanır.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 13. Maddesi: “Tarafların avukatları, gelmelerine gerek kalmaksızın, dosya içeriğinden sekreterlik aracılığıyla bilgi sahibi olmak için izin alabilirler.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 14. Maddesi: “Başvurunun yapılmasından itibaren yirmi gün içinde, raportör tarafından sekreterliğe bir rapor sunulur.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 15. Maddesi: “Uyuşmazlık Mahkemesi, 12 Mart 1831 tarihli Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ve 30 Aralık 1848 tarihli Bakanlık Kararnamesinin 15. maddesi uyarınca öngörülen süreler içinde karar verir.

Bu süreler, 15 Ağustos ve 15 Eylül arası dönemde askıda kalır.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 16. Maddesi : “Karar verildikten sonra, 12 Mart 1831 tarihli Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ve 30 Aralık 1848 tarihli Bakanlık Kararnamesinin 15. maddesi uyarınca. Adalet Bakanı tarafından karar tebliğ edilir.”

2-Olumsuz Görev Uyuşmazlığı

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 17. Maddesi: “Hem idare makamının hem de adli yargı makamının aynı uyuşmazlık hakkında kendilerini görevsiz kabul etmeleri durumunda, görev sorununun çözümlenmesi amacıyla Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuru, doğrudan ilgili taraflarca yapılır.

Başvuru dilekçesi, Danıştay ve Yargıtay nezdinde avukatlık yapma yetkisi olan bir avukat tarafından imzalanır. Belgelerin paylaşılması amacıyla, dilekçelerin ve ifadelerin ilgili avukatlar tarafından aslına uygun oldukları onaylanan örnekleri eklenir ; bu örneklerin verilmemiş olması durumunda. Uyuşmazlık Mahkemesi sekreteri, örneklerin sunulmaması halinde başvurunun kabul edilmeyeceği hakkında ilgili tarafın avukatını uyarır.”

25 Temmuz 1960 tarihli ve 60-728 sayılı Görev Uyuşmazlıkları Yargılama Usulü Reformu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. Maddesi ile eklenen fıkra:“Belgelerin paylaşılması amacıyla, dilekçelerin ve ifadelerin ilgili avukatlar tarafından aslına uygun oldukları onaylanan örnekleri eklenir; bu örneklerin verilmemiş olması durumunda, Uyuşmazlık Mahkemesi sekreteri, örneklerin sunulmaması halinde başvurunun kabul edilmeyeceği hakkında ilgili tarafın avukatını uyarır.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 18. Maddesi: “Davanın doğrudan bir şekilde devleti ilgilendirmesi durumunda, dilekçe ilgili idarenin bağlı olduğu bakan tarafından sunulur.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 19. Maddesi: “Görevsizlik beyanının bir tarafta idari makamdan ve diğer

tafta ise sulh ceza veya asliye ceza alanlarında görev yapan bir mahkemeden çıkması durumunda, görev uyuşmazlığı başvurusu Adalet Bakanı tarafından da yapılabilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 20. Maddesi: “Mahkeme'ye yapılan başvurunun ilgili taraflara iletilmesi gerekir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 21. Maddesi: “Başvurunun özel hukuk kişileri tarafından yapılması halinde, Uyuşmazlık Mahkemesi başkanı Adalet Bakanı tarafından karar verilen durumlarda, mevzuatın öngördüğü yollar ile bir ay içinde tebliğ edilir.

Fransa'nın Avrupa dışındaki topraklarında oturanlar, bir aylık sürenin yanı sıra. Hukuk Muhakemesi Kanunu 463. maddesinden de yararlanırlar.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 22. Maddesi: “Başvurunun bir bakan tarafından yapılması halinde, aynı süre içinde idari yolla ilgili taraf bilgilendirilir.”

Doğrudan bir şekilde devleti ilgilendiren davalarda, başvurunun karşı tarafça yapılması halinde. Adalet Bakanı tarafından ilgili bakanlık bilgilendirilir.

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 23. Maddesi: “Kendisine tebliğ yapılan taraf, metropol Fransa'da yaşıyorsa, tebliğden itibaren bir ay içinde yanıt vermek ve savunmasını vermek zorundadır.

Fransız kolonileri ve yabancı ülkeler bakımından ise, süreler, mahkeme tarafından kararlaştırılır.

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 24 Maddesi: “İlgili taraflar ve ilgili bakanlık, şahsen gelmek zorunda olmaksızın, raportörün belirlediği süre içinde dosya içeriğini sekreterlikten alabilirler.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin Mükerrer 24. Maddesi: “Uyuşmazlık Mahkemesi sekreteri, belirtilen süre içinde belge sunmayan tarafa, on beş gün içinde gerekli belgeleri sağlaması için bir ihtarda bulunur; haklı nedenlerle bir engel çıkmışsa, Uyuşmazlık Mahkemesi başkan yardımcısı tarafından yeni ve son bir süre verilebilir.

İhtara uyulmaması halinde ya da verilen yeni süreye uyulmamışsa. Mahkeme kararını verir. Mahkeme, inkar edilmeyen olguları göz önüne alabilir.”

3-Valinin görev Uyuşmazlığı Çıkartması

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 6 Cumhuriyet savcısı ise. her halükarda, valinin talebi hakkında ilgili mahkemeyi bilgilendirir ve valinin talebinin haklı olduğunu tespit etmesi durumunda davanın görevli mercie gönderilmesini talep eder. Cumhuriyet savcısı ise. her halükarda, valinin talebi hakkında ilgili mahkemeyi bilgilendirir ve valinin talebinin haklı olduğunu tespit etmesi durumunda davanın görevli mercie gönderilmesini talep eder.

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 7: “İlgili mahkemenin görev itirazına ilişkin olarak verdiği hükmü izleyen beş gün içinde, Cumhuriyet savcısı tarafından iadeli taahhütlü mektupla kendi görüşlerinin ve kararın bir örneği valiliğe gönderilir. Posta idaresi tarafından bildirilen gönderi tarihi ve teslim alma tarihi, bu amaçla tutulan sicile kayıt edilir.”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 8: “Görev itirazının reddedilmesi durumunda, ilgili vali tarafından, gerek görmesi halinde, kararın kendisine tebliğ edilmesinden itibaren on beş gün içinde, görev sorunu Uyuşmazlık Mahkemesi önüne

götürülebilir. Söz konusu süre içinde ve bu süre henüz sona ermeden ilgili mahkeme tarafından davanın esasına geçilse bile, Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulabilir.

Şayet mahkeme tarafından görev itirazı kabul edilirse ve taraflardan biri istinaf yoluna başvurursa, vali istinaf mahkemesinde yeni bir görev itirazında bulunabilir ve bunun reddi durumunda ise, 6. madde ve devamında belirtilen şekil ve koşullarda Uyuşmazlık Mahkemesi'ne görev sorunu için başvurur.”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 9 “Valinin görev sorunu için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma hakkındaki idari kararı, ilk derece mahkemesinin verdiği hükmü veya istinaf mahkemesinin görev itirazının reddi hükmünü hedef alır; valinin bu idari işleminin gerekçelendirilmesi gerekmektedir.”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 10;“Valinin görev sorunu için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurmaya ilişkin idari kararı, destekleyici belgeler ile birlikte vali tarafından iadeli taahhütlü bir mektupla mahkemenin veya istinaf mahkemesinin yazı işlerine elden gönderilir veya teslim edilir.

Mahkeme yazı işlerine belge teslim edilmesi durumunda, hemen ve masrafsız olarak bir makbuz verilir. Dosyanın posta ile gönderilmesi durumunda ise, alındı makbuzu teslim anlamına gelecektir. Teslim tarihinin 7. maddede belirtilen sicile kayıt edilmesi gerekmektedir.”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 11; “Valinin görev uyuşmazlığına ilişkin idari kararı, mahkeme yazı işlerine on beş gün içinde ulaşmazsa, bir daha davaya bakan mahkeme önünde görev uyuşmazlığı iddiasında bulunulamaz.”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 12; “Valinin görev uyuşmazlığına ilişkin idari kararı, mahkeme yazı işlerine zamanında ulaşmışsa, kâtip tarafından hemen Cumhuriyet savcısına iletilir ve Cumhuriyet savcısı da bu kararı heyet halinde toplanan mahkemeye iletir ve III.yıl 21 fructidor tarihli Kanun'un 27. maddesi uyarınca bu konuda yargılama yapılmasını talep eder.”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 13; “Yukarıdaki bilgilendirmeden sonra, valinin görev uyuşmazlığına ilişkin idari kararı ve ekli belgeler on beş gün boyunca mahkeme yazı işlerinde kalır. Cumhuriyet savcısı tarafından taraflar ve avukatları bilgilendirilir ve bunlar tarafından aynı süre içinde görev sorunu hakkındaki gözlemleri ve varsa destekleyici belgeler Cumhuriyet Savcısı'na sunulur. Bu gözlemler ve belgeler dava dosyasına konulur.

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 14; “Cumhuriyet savcısı hemen, kendi görüşleri ve tarafların gözlemleri ve varsa ekli belgeler ile birlikte bahsi geçen işlemlerin sona erdiği hakkında Adalet Bakanı'm bilgilendirir.

Tebliğ tarihi, bu amaçla tutulan sicile kayıt edilir.

Adalet Bakanı, dosyanın kendisine ulaşmasından itibaren yirmi dört saat içinde Danıştay Genel Sekreterliğine iletir ve kendisine tebliğ eden yargı mensubunu bu durumdan haberdar eder.”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 15; “Yukarıda bahsi geçen belgeler, taraflar veya avukatları tarafından yapılan gözlemler ve verilen ifadeler ışığında. Adalet Bakanı tarafından dosyanın alınmasından itibaren üç ay içinde uyuşmazlık hakkında karar verilir.

Bununla birlikte, bu süre, Danıştay'ın önerisi veya tarafların talebi üzerine. Adalet Bakanı tarafından iki aya kadar uzatılabilir; bu süre hiç bir şekilde iki ayı geçemez.”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 16; “Uyuşmazlık Mahkemesinin kararının, görev uyuşmazlığı sorununun ileri sürüldüğü ilk derece mahkemesine belirtilen sürenin sonundan itibaren bir aya kadar ulaşmaması halinde, ilk derece mahkemesi tarafından uyuşmazlığın görülmesine devam edilir.”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 17; “İşbu Kararnamenin 2. maddesi tarafından öngörülen asliye ceza bakımından getirilmiş istisna kapsamında uyuşmazlık çıkarılması durumunda 6, 7 ve 8. maddelerde belirtilen usul izlenir.”

4-Bakanın Uyuşmazlık Talebi

Danıştay'ın yeniden örgütlenmesine ilişkin 24.05.1972 Tarihli Kanun'un 26. Maddesi: “Bakanların, dava dairesi önünde bulunan ve idari yargıya ait olmayan uyuşmazlıkları Uyuşmazlık Mahkemesi önüne götürme hakkı vardır.

Bununla birlikte, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne ancak yapılan talebin dava dairesi tarafından reddedilmesi durumunda başvurabilirler.

5-Adalet Bakanı'nın Görev Uyuşmazlığı Çıkartması

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 28. Maddesi; “Adalet Bakanı, Danıştay Dava Dairesi önündeki uyuşmazlığın idari yargı kapsamına girmediği düşüncesindeyse, ilgili dairenin başkanına görevsizlik beyanında bulunur.

Görevsizlik beyanının ilgili dairenin sekreterliği tarafından kaydedilmesinden itibaren üç gün içinde, başkan tarafından bir raportör atanır.

Görevsizlik beyanı, idari usul ile ilgili taraflara iletilir; başkan tarafından belirlenen süre içinde tebliğ yapılır.

Belgelerin raportöre gönderilmesini izleyen ay içinde, rapor, daire sekreterliğine verilir ve hemen savcılık makamına iletilir.

Rapor, aleni olarak yapılır ve 3 Mart 1849 tarihli Kanunun IV. Başlığının 3. paragrafı ve 26 Mayıs 1849 tarihli Yönetmeliğin 111. Başlığının 4. paragrafı uyarınca usul işlemleri gerçekleştirilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 29. Maddesi; “Dava Dairesi, raporun verilmesinden itibaren bir ay içinde karar verir.

Bu süre içinde karar verilmemesi halinde. Adalet Bakanı 3 Mart 1849 tarihli Kanunun 47. maddesi kapsamında temyize gidebilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 30. Maddesi; “15. maddenin son fıkrası, yukarıdaki iki maddede öngörülen sürelerle uygulanabilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 31. Maddesi; “Dava Dairesinin kararı, başkan tarafından Adalet Bakanına iletilir.

Bu tebliğden itibaren on beş gün içinde, bakan, başkana göndereceği bir beyan vasıtasıyla sorunu Uyuşmazlık Mahkemesi önüne götürüp götürmeyeceğini sorar. Dairenin, ileri sürülen iddiayı reddetmesi halinde, bakan tarafından Uyuşmazlık Mahkemesi'ne

başvurmayacağıının beyan edilmesine veya yukarıdaki on beş günlük sürenin sona ermesine kadar davanın esasına bakmaya ara verilir.

Bakan tarafından Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuracağıının beyan edilmesi durumunda. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin vereceği karar kadar, ilgili daire tarafından davanın esasına bakmaya ara verilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 32. Maddesi; “Adalet Bakanının Uyuşmazlık Mahkemesi'ne temyiz amaçlı başvurması halinde, Mahkeme'ye davanın içeriği ve değerlendirmelerini sunar. Bu dilekçeye, dava dairesine verilen görev itirazı ve bakana verilen red kararı da eklenir.

13, 14, 15 ve 16. maddeler kapsamında devam edilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 33. Maddesi; “Verilen karar, Danıştay Dava Dairesi'ne iletilir. Bakanın başvurusuna neden olan kişi, karara şerh düşülür.”

6-Adli veya İdari Yargı Yerleri Tarafından Görev Uyuşmazlığı Çıkartılması

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 34. Maddesi; “Adli yargı düzeni ya da idari yargı düzenine ait bir mahkeme tarafından, uyuşmazlığın mahkemenin ait olduğu yargı düzeninin alanına girmediği gerekçesiyle istinaf yolunun kapalı olduğu bir görevsizlik kararı verilmesi durumunda ve aynı uyuşmazlık için başvuru diğer yargı düzenine ait herhangi bir mahkeme tarafından ise, aslında ilk başvuru diğer yargı düzenine ait mahkemenin görevli olduğu düşünülüyorsa, bu durumda, bu ikinci mahkeme, görev sorununun Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesi amacıyla temyiz yoluyla itiraz etmenin bile mümkün olmadığı gerekçeli bir karar vermek ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin vereceği karara kadar yargılamaya ara vermek zorundadır.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 35. Maddesi; “Durumundan dolayı Danıştay ve Yargıtay'ın denetiminden dışında kalan, Danıştay Dava Dairesi, Yargıtay veya diğer herhangi bir yargı yerinin önündeki davanın esası veya bir kabul edilemezlik iddiası bakımından yargı ikiliği ilkesini tehlikeye sokabilecek bir görev sorunu ortaya çıktığında, kendisine başvuru yargı yeri, görev sorununun Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesi amacıyla itiraz etmenin mümkün olmadığı gerekçeli bir karar vermek ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin vereceği karara kadar yargılamaya ara vermek zorundadır.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 36. Maddesi; “Yukarıdaki 34 ve 35. maddeler kapsamında yapılan başvurularda, aşağıda yer alan 37 ila 39. madde hükümleri saklı kalmak üzere, olumsuz görev uyuşmazlığında olduğu gibi karar verilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 37. Maddesi; “Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına ilişkin ilk derece mahkemesi kararının, ya da istinaf mahkemesi kararının örneği, bunların verilmesinden itibaren sekiz gün içinde, tüm dosya içeriği ile birlikte, ilgili davaya bakan mahkemenin kâtabi veya sekreteri tarafından Uyuşmazlık Mahkemesi sekreterine gönderilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 38. Maddesi; “Görev sorununu çözümlenmesi amacıyla kendisine başvuru Uyuşmazlık Mahkemesi, başvuru mahkemenin davanın esasına veya kabul edilemezlik iddiasına bakmakla görevli olmadığını düşünüyorsa, o mahkemenin görev sorununun gönderilmesine ilişkin olarak verdiği karar dışında, o yargı düzeni tarafından verilmiş tüm kararların ve yapılmış tüm işlemlerin geçersiz ve hükümsüz olduğuna hükmeder.

Uyuşmazlık Mahkemesi, diğer yargı düzenine ait mahkeme, yanlışlıkla görevsiz olduğu gerekçesiyle tarafları aynı olan aynı dava veya kabul edilemezlik iddiası hakkında bir hüküm vermişse, verilen bu hüküm ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararının aynı anda varlığı bir olumsuz görev uyuşmazlığına yol açar ve Mahkeme, aynı karar ile, ya tarafların talebi üzerine

veya re'sen, ilk derece mahkemesinin kararının geçersiz ve hükümsüz olduğuna karar verir ve uyuşmazlığı çözümlenmesi amacıyla kendini yanlışlıkla görevsiz kabul eden mahkemeyi görevlendirir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi Önündeki Yargılama Usulüne İlişkin 26 Ekim 1849 Tarihli Kararname'nin 39. Maddesi; “Başvuru üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından verilen karara tüm adli yargı düzeni ve idari yargı düzeni mahkemeleri uymak zorundadır. Bu karar, daha sonradan bu karar kapsamında ele alınan sorunun olumlu görev uyuşmazlığı biçiminde ileri sürülmesine engel olmaktadır. Karar, aynı zamanda, Adalet Bakanının bu sorun hakkında 24 Mayıs 1872 tarihli Kanun'un 26. maddesi tarafından öngörülen usulü işletmesine engel olmaktadır.”

7- Hüküm Uyuşmazlıkları

Adliye Mahkemeleri Ve İdare Mahkemeleri Tarafından Verilen Ve İhkak-ı Haktan İmtina Sonucunu Doğurabilecek Çelişkiler İçeren Nihai Kararlara Karşı Uyuşmazlık Mahkemesi Önüne Gitme Hakkı Tanyan 2 Nisan 1932 Tarihli Kanun'un 1 Maddesi: “Her iki yargı düzeni önüne götürülmüş konusu aynı olan bir uyuşmazlık için idare mahkemeleri ve adli mahkemeler tarafından verilen ve ihkak-ı haktan imtina sonucunu doğurabilecek çelişkiler içeren kesin hükümler Uyuşmazlık Mahkemesi önüne götürülebilir.”

Adliye Mahkemeleri Ve İdare Mahkemeleri Tarafından Verilen Ve İhkak-I Haktan İmtina Sonucunu Doğurabilecek Çelişkiler İçeren Nihai Kararlara Karşı Uyuşmazlık Mahkemesi Önüne Gitme Hakkı Tanyan 2 Nisan 1932 Tarihli Kanun'un 2 Maddesi:

“Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurunun, esas hakkındaki kararlardan sonuncusunun kesinleştiği ve idari ya da adli yargı düzeni mahkemelerinin hiçbirine başvuru imkanının kalmadığı tarihten itibaren iki ay içinde yapılması gerekmektedir.”

Adliye Mahkemeleri Ve İdare Mahkemeleri Tarafından Verilen Ve İhkak-I Haktan İmtina Sonucunu Doğurabilecek Çelişkiler İçeren Nihai Kararlara Karşı Uyuşmazlık Mahkemesi Önüne Gitme Hakkı Tanyan 2 Nisan 1932 Tarihli Kanun'un 4 Maddesi:

“Yukarıda bahsi geçen maddeler kapsamında önüne uyuşmazlıklar getirilen Uyuşmazlık Mahkemesi, tüm tarafları bağlayıcı bir şekilde, esasa girerek karar verir; ayrıca, her iki yargı düzeni önündeki yargılama masrafları hakkında karar verir. Verdiği kararlara karşı hiç bir başvuru yolu yoktur.

22 Temmuz 1806 tarihli Kararname uyarınca, ön inceleme idari usule göre yapılır.”

D-YASAKLAR

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. Maddesi; “Aşağıdaki durumlarda uyuşmazlık doğmaz :

1° Ya memurlara karşı açılan davalarda hükümet tarafından, ya da belediyelerin veya kamu kurumlarının taraf olduğu uyuşmazlıklarda idare mahkemesi tarafından izin verilmemesi;

2° Dava açılmadan önce İdare önünde tamamlanması gereken işlemlerin yapılmamış olması”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. Maddesi; “İşbu Kararnamenin 8.maddesinin son paragrafı tarafından öngörülen durum dışında, nihai yargı yeri olarak verilen ya da rıza gösterilen kararlar ve istinaf sonucunda kesinleşen kararlar hakkında uyuşmazlık ileri sürülemez.

Bununla birlikte, uyuşmazlık ilk derece mahkemesi önünde ileri sürülmediği veya işbu Kararnamenin 8.maddesinin öngördüğü süre aşıldıktan sonra yapıldığı takdirde, istinaf mahkemesi önünde ileri sürülebilir.”

1 Haziran 1828 Tarihli Mahkemeler Ve İdare Makamı Arasındaki Görev Uyuşmazlıkları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. Maddesi “;Görev

uyuşmazlığı ancak izleyen maddeler tarafından belirlenen biçim ve yöntemler ile ileri sürülebilir.”

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Örgütlenmesine ilişkin 04.02.1950 Tarihli Kanun'un 7. Maddesi: “Hiç bir davada, raportör ve savcılık makamının görevleri, aynı yargı düzenine mensup iki üye tarafından yerine getirilemez.”